

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik izide Danica dan poprje.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 19. listopada 1869.

List 47.

V spomin vesoljnega cerkvenega zbora v Rimu,

ki se ima pričeti 8. grudna 1869.

(Spisal Josip Furlani.)

I. (Bolezen.)

Brezboštvo širi silno se po sveti;
Peklenski zmaj z železja se 'zmuzuje,
Gerdí Boga, in zlobo poljubuje;
Le redki res za Stvarnika so vneti.

In vendar svet obséda duh napeti,
Štrašné visoki stolp si doziduje,
Češ: brez Boga naj vsak v nebó potnje;
Al: zmes jezikov mu je sad ukleti! —

Človeštvo v novo za napuhom hira,
Laží le kuje strasti mu orožje,
Resnico tare, — psuje, kar je Božje;

Se národ z národom gerdó prepira,
Ne vživa ta, kar vsem daje postava:
Svet nova babilonska je zmešnjava!

II. (Zdravilo.)

Aposteljni, nevedni še, so zbrani.
Pod milo brambo vsih nebés Kraljice
Pomoči čakajo, da svetu lice —
Prej temno — razsvetlijo na vse strani.

Kar zasvetí se žar po vsi dvorani,
Duh sveti siplje v svetem ognju pšice,
Poterdi zbor, vplamti mu serčne žice:
Malik se grudi, žid se več ne vbrani.

Se v Rimu prava Cerkev zedinjuje,
Človeštvo v novo zdravit spet terpeče,
Zvestó pripravlja se, da zazboruje.

O sveti Duh, ki celiš rane skleče!
Navdihni zbor, Očeta nam ojači,
Naj zgine pih, ki svet morí in tlači!

Credo zavetje kristjanu v sedanjih časih.

(Msgr. Dr. Gaume.)

(Dalje.)

IX. Šesta težavnost: premagati obrekovanja.

1. Komaj se je prikazal Kristusov nauk, že se je na vsih krajih zoper njega vzdignilo brez števila obrekovavcev, ki so povsod opazovali kristjane, so črnili, na slabo obračali njih djanja, lagali zoper nje, kolikor so mogli. Tako so skušali jéz postaviti razširjanju nove vere. In če tudi so bili judje pa paganje skoz in skoz

različnih misli in eni drugim sovražni, v tem so se pa koj zedinili, da so po vsih deželah na vso moč kristjane obrekovali.

2. Obrekovanje judovsko je bilo tako-le: Kristjani so malopridneži, so odpadniki od vere svojih očetov, so bogokletniki, puntarji, zatiravci prave vere, sovražniki Božjega ljudstva, — molijo človeka, ki ga je gosposka kot hudodelca na sramotni križ pribila in ga imenujejo Boga.

3. Paganje pa so nasproti očitali kristjanom, da so brezbožci, ki prave (paganske) bogove žalijo in tako njih jezo nad svet kličejo. Rekli so, da so skrivnostni in potuhnjeni čarniki, ki med svojimi nimajo ne enega modrijana, ne zlahnega moža, ne bogatina, ampak zgolj neizobraženo druhal, reveže, otroke, sužnje in hudodelce. Rekli so paganski obrekovavci, da imajo kristjani za svojega poglavarja in začetnika juda, ki ga je njegovo lastno ljudstvo Pilatu izročilo, da je zaslužen smerno kazen preterpel. Rekli so, da kristjani so popolni divjaki, ki pri svojih shodih zakoljejo otroka, pijó njegovo kri in jedó z dopadajenjem še gorko njegovo meso, in potem počno naj gerše pregrehe.

4. Take in enake obrekovanja so se med svet širile, ter je nazadnje prišlo do tega, če so komu hotli reči, da je hudobnež, da je kriv vseh hudobij, gerdih in velikih, da so mu rekli na kratko: kristjan. Kristjan je! to je bilo že dosti, da je bil vsake kazni in vsega zaničevanja vreden. Cesar Neron je brez števila ljudi dal pomoriti, ter živih sežgati, ki niso bili toženi ničesar družega, kakor da so kristjani. To je bilo že dosti, da so bili zaničevanja in smerti vredni. In ko so jih peljali v smert, je vpil pred njimi berič: „To so kristjani, sovražniki cesarja in bogov.“ To je storilo, da ni nihče več usmiljenja imel z njimi.

Te obrekovanja tedaj je bilo treba premagati kerščanstvu, če se je hotelo ršširiti; — pa se je vendar razširilo in s tim jasno pokazalo, da je delo Božje.

X. Sedma težavnost: lastni odpadniki.

1. Od vsih strani preganjano kerščanstvo je tolažbe in moči iskalo v vzajemni ljubezni in edinosti svojih lastnih vernikov, — kar se pokaže nov sovražnik: na dan so stopili krivoverci med kristjani samimi.

Opadniki med kristjani, needinost med njimi: kako slab zgled je to bil za vse, ki so namerjali pristopiti k kerščanstvu! Še ob času aposteljnov so se začele ločine in krivoverstva med kristjani, ki so pačili pravo vero Kristusovo in celo tajili in rekli, da Kristus ni Bog. — Popačili so sv. evangelije, učili so brez števila zmót in so gerdo živeli. Koliko pohujšanje!

2. Kakor plevél na njivi, tako se množé te krivoverce; — preden eno stoletje mine, jih je že osemdeset.

Po Aziji, Evropi in Afriki — povsod! Celó izmed dijakonov in duhovnov začno krivoverstvo učiti! „Glejte! zdaj pa vidite, kaj so kristjani, kaj je ta nova vera! Še med seboj niso edini! Kdo jim bo verjel?“ tako so zagnali krič judje in pogani, ko so vidili ločine med kerščanstvom...

Silni zaderžek res! Ko bi bilo kerščanstvo človeško delo, razderlo bi se bilo; — pa božja moč kerščanstva je zmagala tudi to težavo.

Vnemarnost in sterpnost v veri.

Kaj pravite Vi k temu-le: — „Vsi verujemo le v enega Boga. — Resnica je sicer le ena, pa pota so razne, po katerih se do resnice pride. — Kdorkoli se Boga boji in pravično živi, mu je prijeten?“ To so navadni izgovori mnogih katoličanov in nekatoličanov, ki niso v resnici, ampak le po imenu kristijani; s tem se mislijo svoje vnemarnosti v veri in verskih rečeh opravičiti. Pa ne bo nič! S takim piškavim govorjenjem opravičujejo svoje verske dvome, včasih svojo popolno brezvernost, zasramovanje vere, lenobo v obiskovanju službe Božje, mlačnost v prejemanju ss. zakramentov, popolno brezskernost do tega, kar so dolžni Bogu, Cerkvi, svoji duši. Ta včasih strašanska vnemarnost v verskih rečeh je čisto napéna in zaveržljiva, ker že Jezus je govoril: „To pa je sodba, da je prišla luč na svet, in ljudje so bolj ljubili temo, kakor luč.“ Ko bi bilo vse eno, kar kdo veruje, bi bila zadostna vera judovska stare zaveze, kajti tudi judje so verovali v enega, in pa pravega Boga; in Bogu bi bilo le storiti, da se ta vera po vsem svetu razširi. Zakaj pa je Bog poslal svojega edinorojenega Sina na svet? Zakaj je prehodil tolikrat kanaansko deželo učeč in ozdravljajoč? Kako bi se razumele besede sv. pisma: „Kdor ne veruje, bo pogubljen?“ ali pa: „Kdor veruje v Sina, ima večno življenje, kdor pa ne veruje v Sina, ne bo vidil življenja, temuč jeza Božja ostane na njem?“ Zakaj vse to, ako bi bilo prav, da vsaki to veruje, kar se mu poljubi? In če ni nič ležeče na veri, zakaj so se aposteljni in sv. mučenci tako nepremakljivo držali sv. kat. vere? Zakaj so obhodili aposteljni toliko svetá, preterpeli toliko nezgód in nevarnosti, da bi ravno to vero razširili po svetu? Zakaj so prestali toliko sramote in zaničevanja, tepenja in ječe? Zakaj jim je bila ta vera ljubša od življenja? — Brez dvoma le zato, ker so bili prepričani, da vera v resnico, od Kristusa razodete, je k zveličanju neogibno potrebna. Sej uči Zveličar: „Nobeden ne more dvema gospodom služiti.“ Ali se moraš ves in nerazdeljen Bogu dati, ali ga pa zatajiti; srede tu ni mogoče. Da ne smemo biti znimarni v pravi veri, in ne brez skerbi za zveličanje svoje duše, temuč da moramo, ako je treba, terpeti za vero tudi sovraštvo, zaničevanje, vsakoverstno sramotjenje, nam pravi Zveličar z besedo: „Nisem prišel prinest mirú, ampak meč.“ — Pomislimo še, kako močno so pobijali aposteljni lažnjive nauke krivovercev, pa kako prepoveduje sv. Janez vsako zvezo s krivoverci. Kako bi se pa moglo to zgoditi, če bi bil vsak lahko v svoji veri zveličan, če bi bilo vse eno, nekatere resnice sprejeti, nekatere pa zavreči? Ali ni čudno, da ravno v duhovnih, celó v verskih rečeh se resnica in zmota za enako dobri razglašate in cenite? Zakaj pa neki v telesnih rečeh, n. pr. v jedi, pijači, obleki, stanovanju nikakor niste tako znimarni in brezskerni? —

V vsakdanjem življenju se vnemarnost v veri in verskih rečeh zaznamuje s sterpnostjo (tolerancijo), pa čisto napačno; sterpnost je prijazna, dobra misel, vljudno, prijazno obnašanje do ljudi, ki niso katoličani. Lepa lastnost je sterpnost, in po zgledu sv. Cerkve jo moramo tudi res imeti. Tako sterpnost tedaj, tako pri-zanašanje do verskega prepričanja svojega bližnjega pa

ima v resnici le tisti katoličan, kateri svojo lastno vero dobro razume, jo čisla in po nji živi. Le kdor natanko po veri živi, tisti je tudi v resnici sterpljiv; vne-marnež pa, kateremu je vsaka vera dobra, on je sterpljiv navadno le do nevernikov, vernemu ljudstvu pa je sovražljivec, prenapetež (fanatikar).*) Sv. cerkvi nevedneži in hinavci zmirom očitajo, da je nesterpljiva, da nima ljubezni in poterpljenja do drugovercev; ali, prašam, kakošna pa je sterpljivost in ljubezen unih, ki cerkev s tim primkom obkladajo? .. Težko bi se našla le iskrica te lepe čednosti pri teh širokoustnežih; so sicer sterpljivi, pa ne do katoliške Cerkve. Poterpljivi, ali bolje rečeno, vne-marni so do bogotajcev, do nevernih judov in poganov, znimarni so do onih, ki tajé Kristusa in posvečeno osebo njegovo z blatom oskrnujejo; poterpni so do laži, do greha, do hudobije. Prenapeto nesterpljivi nasproti so pa do vestih otrok sv. Cerkve; tem si prizadevajo na vso moč ogreniti življenje, zapeljati k vne-marnosti njih otroke in nje same, krasti jim njih svete pravice, in vse mogoče zapreke in zadržke staviti razširjevanju in vterjevanju sv. katoliške Cerkve. Oskrunjujejo in prevračajo prav hudovoljno svete nauke, norčujejo s svetimi opravili, obkladajo z umazanimi lažmi, z gerdimi primki in obrekovanjemslužabnike Božje. Kakor so sami spačeni, tako gerdi so sredki ktere rabijo zoper poglavarja sv. cerkve, zoper cerkev, zoper cerkveni zbor itd., da bi omajali prestol od Kristusa postavljeni, zaderževali papeževo delavnost, krajšali drago življenje njegovo. Samostane bi radi izstradali, kakor so jih tudi res veliko na Laškem, cerkve oropali itd. Tako sterpljivi so tisti, ki dolžé Cerkev, da nima ljubezni in ni sterpljiva do drugovercev. Katol. cerkev se po krivici dolží nesterpnosti do drugovercev; ona zametuje in obsojuje le krivo vero; krivoverce prepušča sodbi, ki jih pa serčno in materno ljubi, in skazuje tako ljubezen z gorečo molitvijo za nje o vsih časih, posebno pa še véliki petek prosi Boga, ki je Oče vsem, da bi milostno pripeljal nazaj zbegane ovčice v hlev Kristusov. Prava sterpnost, kakor je v sv. Cerkvi, nikakor ne izločuje želje in hrepenenja, da bi se v veri od nas ločeni po poti prepričanja k resnici vernili. Ne ljubili bi bližnjega, ako bi ne želeli, da tudi on spozna resnico, in ga resnica osreči, kakor nas. Katoliška Cerkev želi prav serčno, kakor ljubeča mati svojim otročičem, da bi se vse zgubljene ovčice, tavajoče brez pastirja po suhotnih pašnikih, povernile k eni čedi v en hlev Jezusa Kristusa, da bi pile iz neusahljivega studenca milosti, ss. zakramentov, da bi tako vse poterjene in na novo poživljene srečno končale svoje tukajšno potovanje in dosegle namen, ktereга nam je vsim postavil dobri Pastir. (Posl.)

M—c.

Življenje in spisi čast. Marije Lataste, sestre iz reda presv. Serca.

(Konec.)

V nekem podučilu, ki spada še v čas papeža Gregorja XVI in je bil pisan še pred letom 1844, Kristus govori k Mariji Lataste o brezmadežnem spočetju Marije Device tako-le: „Prišel bo dan, ko se bota zavezala nebo in zemlja podeliti moji Materi, kar gre naj večji njeni prednosti. Nikoli v njej ni bilo greha, in spočetje njeno je bilo čisto, in brezmadežno in neoskrunjeno, kakor drugo njeno življenje. Moja volja je, da se ta resnica razvé očitno po zemlji ter prizná od vseh kristijanov. Izbral sem si papeža ter mu navdihnil ta sklep.

*) Kteri ljudje zveste katoličane sovražijo, z ultramontani, mračnjaki itd pitajo, po umazanih romanih, časnikih, denara lačnih in izstradanih kazališih skrunijo? Ali ne ljudje, ki že davno ne živé več po svoji veri ali pa so jo čisto zavergli? Vr.

Dokler bo on papež, imel bo vedno to misel v sercu. Zbral bo škofe vsega sveta, da sliši, kako njih glasovi oznanujejo neomadežano spočetje Marijino, in vsi glasovi se bodo sternali z njegovim. Njegov glas bo očitno naznanil vero družih glasov in glas njegov se bo odmeval po vsem svetu. Potlej bo čast Marijina popolna na zemlji. Moči peklenke in njihovo priverženstvo se bode vzdignilo zoper to slavo Marijino; ali Bog jo bo s svojo močjo vzdržal in sile peklenke s svojim pomagalstvom se bodo povernile v brezno... Bridkost bo zdajci prišla čez zemljo, nasilstvo bo gospodovalo v mestu, ki ga ljubim in kjer sem pustil svoje serce. V žalosti bo in stiski, od vseh strani obsuto s sovražniki, kakor tica, ki se je v mrežo vjela. Tri leta in še malo časa po teh treh letih bo navidezno zmagan to mesto; potem pa bo moja Mati ponižala se tje doli v to mesto, prišla roki starčeka sedečega na prestolji ter mu rekla: „Prišla je doba, dvigni se! Ozri se na svoje sovražnike, storila bom, da bodo zginili zaporedom, zginili za vedno; ti si me poveličal v nebesih in na zemlji, hočem te tudi jaz poveličati na zemlji in v nebesih. Lej ljudi, kako časté tvojo serčnost, časté tvojo moč. Živel boš ti in jaz bom živela s tabo. Starček, otéri solze, jaz te blagoslavljam.“*) Mir se bo zopet vernil na zemljo, ker bo Marija dihnila čez viharje in jih ukrotila; ime njeno se bo častilo, poveličevalo in povzdigovalo na veke. Jetniki bodo spoznavali, da se ji imajo zahvaliti za prostost, — pregnani za domovje, in nesrečni za pokoj in srečo. Med njo in njenim varovancem se bodo menjavale molitve in milosti, ljubezen in vdanost, in od vzhoda do zapada, od severja do juga bo vse oznanovalo Marijo, Marijo brez madeža spočeto, Marijo Kraljico nebés in zemlje (str. 164—66).

Podučilo to ali osebno razodenje je — se vé da — le človeške veljave in verjetnosti. Ako pa vse zadeve natančno pretehtamo, ako se oziramo na častitljivo osebnost, o kateri se govori, in vse okolnosti, ki se nanjo obračajo; ako pomislimo, da tu govori duša, ki je bila — po spisih njenih soditi — od Boga posebno pomilostena, ter je zadobila vednost pa spoznanje reči, ki jih po natornem potu vediti ni mogla; ako jemljemo ozir sebojno še na to, da se je prvi del prerokve te že do malega tako izpolnil, kakor je pobožna duša že pred 11 leti prerokovala, in da se je že tudi gledé družega še ne izpolnjenega dela to in uno že doveršilo: ako vse to pretehtamo in prevdarimo, nam se pač ne bode očitala abotna lahkovernost, ako tudi drugemu delu dotičnega preroštva pripisujemo precejšno ceno in veljavnost. Izpovemo se očitno, da omenjenim besedam Marije Lataste ne prisojamo ravno majhne človeške verjetnosti, potem, ko smo jo, čitavši njene spise, spoznali za vseskozi verjetno osebnost. Besede te zelo pomilostene duše, ki je brez vse bogoslovniške izolike zmožna pisati kakor kak doveršen učenjak, zdé se nam z ozirom na cerkveni zbor, ki so ga papež Pij IX razpisali na praznik brezmadežnega spočetja 1869 tem bolj zanimive in imenitne, ker se tudi prerokovanje Marije Lataste suče okrog neomadežanega spočetja preblažene Device. Pristavimo še to, da je Marija Lataste ravno na praznik čistega spočetja Marijnega to podučilo od Kristusa sprejela. Piše namreč: „Na dan čistega Spočetja sem bila prišla pred sv. mašo molit pred altar Marije Device. Izročila sem Mariji brez madeža spočeti svoje počeenje ter sem srečo vošila našemu Gospodu Jezusu Kristusu, da ima tako visoko česeno in s tako obilnimi milostmi obdarjeno Mater. Sklenila sem se v globočini svojega serca v veri s Cerkvijo in vsemi verniki, ki tisti dan

časté Marijo. Imela sem tudi neskončno srečo, s Kristusom skleniti se v sv. obhajilu. Ko je bil Jezus v mojem sercu, mi je rekel: Hči moja, počeenje tvoje je sprejela moja Mati in tudi Jaz. Poplačati hočem tvojo pobožnost in gorečnost z naznanilom, ki ti bo v veliko veselje. Prišel bo dan“ itd. kakor je bilo zgoraj povedano.

Bogat zaklad lepih misli je nakopičen v četertih bukvah o angelih (208—213), v kaki razmeri so angeli k ljudem, posebno kot angeli varhi, kaj za ljudi delajo in kaj so jim ljudje zato dolžni. — Pete bukve (str. 224—244) razlagajo dolžnosti človeka proti Bogu; šeste (245—306) govore o verstvu. Tudi tukaj so vmes krasne razprave, n. pr. o duhovništvu ali mašništvu, o spreobrnjenji pa zapovedi in o sv. Obhajilu. Izmed tega le par verstic: „Hči moja (pravi Kristus), zemlja o zimskem času je podoba grešnika. O tem letnem času daleč umaknjeno solnce ne ogreva zemlje več, ne dela je več rodovitne in zemlja je vsa mervta. Tak je tudi grešnik zapuščen od Boga, potem ko se je z grehom ločil od njega, ki je pravo dušno solnce; on ne živi več, mertev je. Ta čas greha, moja hči, je tako reči dušna zima: uboge duše! koliko jih životari v vedni zimi!“ Prav lepo je tudi razloženo, da je sveto Obhajilo naj večje opravilo, ki ga je v stanu človek opraviti, kako je ono Kristusu v naj večji čast, Bogu naj bolj dopadljivo, in ljudem v naj večji prid in korist. Sedme bukve razkladajo molitev, in osme, ki skončavajo drugi zvezek, govore o skušnjavah, bojih in tolažbah keršanskega življenja (328—375).

Tretji zvezek se prične z devetimi bukvami o milosti ali gnadi (str. 5—39) eden naj lepših delov izmed vsega. Kakor le mogoče umevno, obširno, jasno in temeljito je razsnovano bistvo in različne verste milosti. Čuda lepa je sosebno razprava o posvečujoči gnadi božji.

Zelo podučljive so desete bukve o božjih in nrvskih čednostih in enajste bukve o grehu, sosebno o 7 glavnih grehah. V dvanajstih bukvah je razložen za življenje posebno važni poduk o raznih razmerah ljudi med seboj in do Kristusa. Trinajste bukve govore o 4 poslednjih rečeh in v štirinajstih sledi še 14 predpodb starega zakona in njihov mična razlaga.

Le še nekoliko nam je omeniti 27 pisem, ki skončujejo tretji zvezek. V teh podučnih pismih Marija Lataste še marsikaj dostavlja k prejšnim spisom. Velike djanske važnosti so prec perve 3 pisma, ki govore o duhovnem vodniku — o njega potrebi, o vedenji proti njemu in njegovih lastnostih. Pismo 4. razlaga, da je treba rasti v dobrem, 5. govori o dobrem zgledu in 6. o pohujšanji. „Dobro djanje je svitla luč, ki onim, ki po dobrem hrepené, pokaže, kaj je dobro, jih obvaruje na dobrem potu, pa tudi tistim, ki delajo krivico, pokaže, kaj je prav, da so zmožni spreviditi, kaka nesreča je biti na slabem potu. Dobro djanje, lepi zgled je palica in podpora dobriim in hudobnim, ker jih zavrača od hudobnosti ter jim pomaga na pravo pot.“

Velike dušoslovne zanimivosti in vrednosti je 7. pismo, ki razlaga sklenitev ter zvezo med dušo in telesom, dušne zmožnosti in opravila. Duša je životu iztok in vir življenja, ona stanuje v njem, ga oživlja in premika po svoji volji. Glavni sedež svoj ima v glavi in pa v sercu. Od todi širi ter razpošilja svojo moč po vsem životu, in po vseh udih njegovih in delih enako nazoča, vlada vse in vse premika. Če se tedaj človeku vzame serce ali glava, loči se duša od telesa, ker je zgubila glavni svoj sedež in truplo je brez življenja. Ako pa človek zgubi roko, nogo, oko ali kak drugi ud, ki ni bistven del života, kakor serce ali glava, ostane duša celoma v telesu, dasi tudi v odpadlem udu več ne dela, ker ni več zvezan s telesom in toraj ne več v dušnem delokrogu. Duša je prilična kolesu, čegar žarki

*) Kako lepo in natančno so popisani tu naš sv. Oče Pij IX! In to že za Gregorja XVI.

ali spehe spadajo k kolesu, pa so vendar eno s kolesom: vse moči so lastnina duše in vendar le eno z dušo. Potem govori o raznih močéh ali zmožnostih dušnih, o umišljiji, o spominu, razumu, volji in pameti, čudovito umevno, priprosto in jasno, pa vendar točno in temelito, kljubu vsake dušoslovne knjige. Proti koncu pravi: volja ima svojega sodnika, pričo svojih djanj, glas, ki veleva, kaj mora storiti in kaj opustiti, in to je vest.

Izmed ostalih pisem so še posebno znamenite 12., 13., 14. in 15. Tu se nam stavi pred oči, kako Jezus na križi razodevlje gnjusobo greha, kako je Jezus na križi zgled vseh čednosti, kako nam Jezus na križi kaže pravičnost svojega nebeškega Očeta, in kako grozna mora biti ojstra ta pravica vsacemu nespokornemu grešniku, kako nam Jezus na križi kaže božje usmiljenje in naposled, kaj je Jezus med terpljenjem svojim prestal na duši in na telesu. Pismo 21. govori o čistosti, 22. o pripomočkih čistost ohraniti, in 27. razlaga vodila za vse stanove.

Ozke te opombice naj zadosté pa nekoliko razkažejo, koliko druzega dogmatiškega in nravskega, pa tudi ascetiškega blaga je nakopičenega v teh spisih. Pristavimo le še to, da v vsih teh podučilih veje viši duh poln božje vzvišenosti, čistiljivosti in moči, jasnosti in priprostosti, da je vse tako lepo, mikavno in vsacemu količkaj v bogoslovskih vedah ter znanostih izobraženemu umevno razsnovano in razloženo, da so celo naj težje in naj bolj zamotane vprašanja tako priprosto in domače razrešene in razvozljane, da moramo hoté ali nehoté, radi ali neradi priterditi pa priznati, da je blago, pobožno in bogaboječo devico moral razsvitljevati sam sv. Duh, ki deli človeku, prosečemu ga zato, dar modrosti, umnosti, vednosti in učenosti. In ker obsegajo ti spisi toliko predragega in lepega dušnega blaga, je vredno, da si jih omisli vsak, kdor bi rad imel kratko, pa umevno knjigo dogmatičnega, moralnega in ascetiškega obsežka pri rokah. (Cena ni velika: 3 zvezki v 8°, 3 gl. 40 kr., prevod nemški prav natančen, naslov: Življenje in dela častitljive Marije Lataste, sestre v samostanu presv. Serca, priobčil Abbé Pascal Darbins; dobi se v vsaki knjigo-teržnici.) D.

Kaj je to: svobodni zidar (frajmavrar), in svobodno zidarstvo (frajmavrarstvo)?

(Dalje.)

Svobodno zidarski pripomočki.

Framasonstvo se trudi in dela na vse kriplje, da bi doseglo svoj namen. Pripomočki so različni, velikanški. Tisk, časništvo, bukve, je prvo njihovo orožje. Znano je, da imajo svobodni zidarji večino časopisov v svoji oblasti; izpod njihovega peresa prihaja obilica tudi še drugih spakastih spisov, s katerimi ali naravnost ali pa potuhnjeno napadajo cerkev, papeža, duhovstvo, samostane itd. Kakošen je tisk dan danes, tega ni treba popisovati, uči nas skušnja vsaki dan. Da bi tako ne! Gerdo in pregrešno je, če denar izdajamo za časopise in šušmarije, ki nas same vedno po licih bijejo. Kje je pamet? Pač se lastniki lahko smeja v pest takim liscem.

Drugo orožje framasonov je pa izreja in podučevanje otroško. To orožje je ostreje mem unega, in svobodno zidarstvo ga s perva ni kaj prida rabilo, pozneje še le je spoznalo njegovo važnost, in mahoma je začelo snovati zanjke, s katerimi hoče tim gotovejšé doseči svoj namen.

Cerkev sprejemlje nove ude s svetim kerstom, pozneje jih podučuje, da postanejo pravi, verni kristjanje. Svobodno zidarstvo, čisto nasproti sv. cerkvi, pa neče nič tega slišati; ono hoče otroka postaviti na svobodno-

zidarski temelj. Framasonski sprejemni obredi se veršé v „svetlobi zidarske luči,“ in otroku, kedar ga sprejmejo, čenčajo to-le: „Naj sveti zidarska luč v tvoje oči, kateri bodemo pozneje dali sijati v tvojega duha.“ Če je sprejeti otrok deček, velé mu: Louveton, volkec, če je pa deklica, pravijo: Louvetonne, volčica, in če so otroci siromašnih voditeljev, jih podpira svobodno zidarstvo, da bi jih zredili za volke in volkulje, ki bi jim pomagali druge pozneje daviti in moriti z gerdimi zmotami.

V avinjonsko bolnišnico je pred nekaj leti uboga žena prinesla enajstmesečno dete, ter povedala prednici, da je že po mestu beračila zanj. Samotarka ujškaje dete opazi nekovo čudno svetinjo okrog vratka. „Kaj pa je to?“ vpraša mater. „Svetinja svobodnozidarska,“ odgovori mati, in ko ji samotarka očita ter pové, da svobodni zidarji so izobčeni, je djala nesrečna žena kar naravnost: „Kedar pridem s to svetinjo k kacemu prvostojniku snidničnemu, koj prejmem podpore toliko, da morem naprej popotovati.“

Po nekterih predmetjih v Parizu je jako mnogo tacih „luftonov“ med delavškimi otroci. Nesrečna mladina!

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Od sv. Jakoba 14. nov. — Znano je, da se je mnogo že l. 1867 v naši cerkvi prenovilo; posebna lepota je nova prižnica, ktera se je bila na primerniši kraj prestavila. L. 1868 je dobila cerkev novo solčno uro, ktera se prikupi slehernemu, domačemu in ptujemu, kdor je pride gledat. Nekaj pa se je pogrešalo v cerkvi, in to je nova presna malarija pri velikem altarju. Bila je cerkev sv. Jakoba lastnina oo. jezuitov, kateri so vselej hiše Božje posebno lepšali in njih lepoto ohraniti si prizadevali. Ko so po neugodnih časih jezuite odpravili, so vstanovili l. 1774 pri sv. Jakobu duhovnijo. Pa ravno v tem letu je silen požar pokončal veliko mesta, in med drugimi je tudi naša cerkev grozno terpela, in zgubila prejšno lepoto; na zdatne popravo ni bilo misliti; samo presbiterij je dobil presno malarijo, drugo se je dalo pobeliti. Bila je tudi ta malarija v dolgem času zgubila svojo svitlobo, torej jo je znani malar Langus popravil, ko se je bil iz Rima vernil leta 1828, ker se je hotel ondi v presni malariji popolnoma izuriti. Ker je pa tudi temu že dolgo časa; ker je bil Langus delo samo popravil in ne prenovil; ker se je že marsikteri kos zidú utergal in je stena kazala gole rebra, in ker se stara malarija z drugo lepoto nikakor ni vjemala: so sedanji, za lepoto hiše Božje ves goreči gosp. fajmošter Gust. Köstl želeli, da naj se stara malarija novi umakne in nekoliko v načinu spremeni. Težavno pa častno delo je prevzel naš rojak gosp. Jan. Volf, kateri je bil tudi našo solčno uro tako izverstno napravil. Delo se je pričelo mesca avgusta, in včera je se srečno dokončalo.

Poprečnja malarija nam je kazala na levi strani sv. Tadeja in sv. Pavla, na desni pa sv. Janeza evang. in sv. Petra; v sredi zida je bila glavna podoba našega patrona na platno malana, in na verhu stene Marija vnebovzeta in spremljana od angeljev. Pri sedanji malariji so poprejšnji svetniki, samo na mestu sv. Tadeja vidimo zdaj pod sv. Pavlom simbol ali znamenje božjih čednost: vero, upanje in ljubezen; in na mestu sv. Janeza evang. vidimo pod sv. Petrom znamenje svete vere; tukaj žaluje mati nad umerlim otrokom, pa angelj ji kaže s perstom v višavo, da v sveti veri najde tolažbo, ker nas vera uči, da je večno življenje in da se bomo zopet vidili.

Tudi je ves tlak, v černih in belih plošah, v presbi-

teriju nov, in se kaj lepo podá pri novi malariji. Delal ga je prezgodaj umerli umetnik g. Ign. Toman.

Pa s tim še nismo pri koncu poprav. Oba stranska zadnja altarja sta popolnoma prenovljena, in kipa pri obeh altarjih nova, in v resnici kaj lepa; kip pri altarju sv. križa nam kaže žalostno Mater Božjo, kip pri altarju žalostne Matere Božje pa Devico rožnega venca (roženkranca); delal je kipa g. Plank na Dunaji, ktereга izverstno delo je sv. križev pot v šenklavški cerkvi.

Imeli smo danes obilno število obiskovavcev, in slišali smo iz mnogih veljavnih ust pohvalo in zadovoljnost z vsim, kar se je storilo. To in pa djavna volja g. fajmoštra nam je porok, da bomo gledali kmali tudi Mariin spominek na šentjakopskem tergu, za ktereга imamo že dva tisuč centov nabrežinskega kamenja. Ker bo pa poslednje delo nar težavniše in bo prizadevalo mnogo stroškov, toraj priporočamo Mariin spominek vsem Mariinim častivcem, naj bi pripomogli k temu z obilnimi darovi!

Zastran „Zg. Danice.“ Od več strani in od veljavnih gospodov slišimo priporočevanja in želje, naj bi „Danica“ po večkrat izhajala, saj po dvakrat na teden. Prevdariti je treba, da bi bil potlej list dosti draži, ker potrebuje se veliko več tvarine, pride večkratno odpravljanje po pošti, večkrat kolik ali štampelj; torej veliko več dela in novih moči za delo. Da je večkrat list potreben, nad tem malokdo dvomi. Prašanje je pa, ali je upanje, da bi častiti naročniki s precej obilnimi stroški zmagovali, zmagovali, da bi se njih število ne zmanjševalo ter bi se list ohranil in cerkveni pa narodni vpliv širil med narodom? Take početja so težavne in pomisljiva vredne. Preden se torej kaj za stanovitno določi, bi radi iz raznih strani slovenskih v tem oziru zvedili še več tehničnih glasov in misli o tej zadevi. Prilajšana bode ta vrnava, ako bi hotli po več gospodov vzajemno iz Štajarskega, Primorskega, Koroškega, Kranjskega razodeti vredništvu, kaj mislijo. Vredništvo bi se potem posvetovalo z založnikom ter bi se ta reč doglala v prid in blagor slovenskega naroda. Čas je kratek, prosimo, da bi hiteli. Zadeva je, ki tiče nas katoličane vse. —

Iz Maribora. Milost. knezoškof lavantinski Jakob Maksimilijan so se pred svojim odhodom v Rim k občnemu zboru v posebnih pismih obernili do duhovščine in do vernikov svoje škofije sploh: Iz poslednjega, ki so ga dali na god svetih apostolov Simona in Juda, naj posnamemo to le:

Blíža se čas, da se začne cerkveni zbor, in tudi mene kliče glas namestnika Kristusovega v Rimu, da se pridružim višim pastirjem vesoljne cerkve, ki pridejo na zbor.

Preden se pa od vas, preljubi kristjani in ovčice moje, za nekaj časa podam, se želim z vami lepo posloviti, ter se vašim pobožnim molitvam priporočiti.

Vem, da boste tudi vi, kakor katoliški kristjani po drugod, radovedno ta čas obračali svoje oči proti Rimu, ki je središče svete Kristusove cerkve. In kaj bi tudi ne; vsaj je občen cerkveni zbor preimeniten dogodek, ne le za katoliško cerkev, nego sploh za ves človeški rod. Naj vam toraj — in to bodi za slovo — ob kratkem povem: česar da smete od prihodnjega cerkv. zbora pričakovati, in česar se vam ni od njega bati? Naj pristavim pa k temu tudi, česar da jaz pričakujem od vas, ko me med vami ne bo?

I.

Česar tedaj smete od cerkv. zbora pričakovati? Pričakovati smete v obče zdravila zoper mnogotere napake, ki se dan danas po kristjanskem svetu kažejo, in ktere naj bolj občuti sveta cerkev Kri-

stusova, toraj jim bo tudi skušala zdravila najti. Pričakovati smete, da bode cerkv. zbor pokazal pota, po katerih bi se odpravila raztepenost, ki se kaže celó med onimi, kateri še verujejo v Jezusa Kristusa, Sinú božjega, ki je za nas človek postal. Pričakovati se sme, da bode cerkv. zbor posluhnil želje in nasvete, ki so jih iz nekaterih krajev katoliški kristjani sami razodeli, ter se bo odločilo, kar se posebnim okoliščinam časa in krajev prilaga: ogibal se bo pa cerkv. zbor vsake premembe, ki bi utegnila sv. cerkvi zatreti bistveno osnovo, bodi si v veri, ali v cerkvenem vstavu, ali pa v cerkvenem redu. — Pričakovati je, da bode sveta cerkev po občnem zboru zasledila in proglasila pogloblitve zmote današnjega časa, ter pokazala vernikom, česar se jim je varovati; kazaje pa na nevarne zmote ne bo sv. cerkev oseb, ki so v zmotah, obsojevala, nego sodbo nad njimi Bogu prepustila. — Pričakovati smemo, da bode cerkv. zbor krepko branil pravice, od katerih sv. cerkev popusti ne more, ako noče sama sebi naj večje krivice delati; pri tem pa ne bo cerkv. zbor nikomur v njegove lastne pravice segal; s kratka, cerkv. zbor se bode posvetoval in sklepal le o rečeh, ki zadevajo dušni blagor in zveličanje pravovernih kristijanov.

Dobro mi je znano, da se sem ter tje ljudje po svetu strašijo s prihodnjim cerkv. zborom, češ, da utegne nevarno biti, kar se bo na njem določilo. Ljudje, ki že zdaj, preden je še cerkveni zbor svoje delo pričel, na-nj sum ženejo, pač dobrega namena nimajo, ampak so večidel, kar to zadene, ali nevedneži, ali pa cerkvi sovražni.

Dostikrat, če tudi morebiti ne ravno med vami, pa sploh po svetu, in posebno še od onih, ki se hoté učene in prebrisane pokazati, se je že čulo in se še čuje, da ste si vera in učenost v nasprotji. Po tem takem bi človek, ki je prebrisane glave in veliko vé, ne mogel več verovati, kar nam je Bog razodel. Ni še dolgo tega, ko se je kaj tacega pri nekem zboru terdilo. Kaj pa hočejo s tem, kakor reči, da sv. katoliška cerkev posebno pri svojih stanovitih in nepremenljivih verskih členkih napredka v družih vednostih terpeti in mu prijazna biti ne more? Ali pa je to res? Pač žalostno, preljubi, bi bilo, ko bi res tako bilo; naj hujše bi to bilo za katoliško cerkev samo. Ko bi namreč znanosti, ki si jih človek v družih rečeh pridobi, sv. katol. veri na potu bile, bi sv. cerkev ne imela obstanka v prihodnosti pričakovati, v tem, ko ji vendar Gospod sam obstanek do konca sveta zagotavlja. (Mat. 28, 20.) Toda gola laž je, da bi si vera in učenost v nasprotju bile. Kdor verske členke prav ume, ne bo nikoli z drugimi, posvetnimi znanostmi navskriž. Bog je stvarnik svetá, kakor tudi človeške pameti. Po nauku sv. Pavla (Rimlj. 1, 19, 20.) se Bog človeku razodeva v vseh stvareh tega sveta, tako da nam vesoljni svet Božjo vsegamogočnost, dobroto, previdnost in neskončno modrost oznanuje. Druga pot, spoznati Boga, je pa razodenje Božje, po katerem Bog sam naravno človeški slabosti pomaga, ter človeka uči, kaj da verovati in storiti ima. Bog tedaj govori iz narave, iz vseh stvari tega svetá; govori tudi v svetem razodetju, ktero hrani in razlaga sv. katoliška cerkev. Kako bi si tedaj v nasprotju bilo to, kar se kaže v pozemeljskih stvaréh, in ono, kar Bog sam po svoji sv. cerkvi govori? Kdor terdi, da se to, kar narava podaja in uči, ne strinja s tem, kar razodenje Božje govori, on ne umé ali razodenja Božjega, ali pa tega ne, kar se je iz narave naučil. In prav to, pa ničesar druga, je krivo, da puhla posvetna vednost sv. vero odbija, češ, da nasprotuje človeškim znanostim.

Dostikrat namreč nekteri učenjaki, ali prav za prav le oni, ki hoté učenjaki veljati, stvari terdijo, ki niso

dognane, ampak le na videz resnične; zatoraj pa tudi s časoma potihnejo in se novim terditvam umaknejo, ktere pa ravno tako malo obveljajo, kakor prejšne, s takimi nedognanimi dvomljivimi terditvami se, kaj pa da, lahko v nasprotje zabrede s svetimi, od Boga razodetimi resnicami; ker je pa stvar, ki si jo po tem takem človek domišljuje, nedognana, neresnična, je tudi nasprotje le navidezno, ki mora zginiti, berž ko človeška pamet stvarjem globeje do korenine seže.

Čemu pa te reči v pastirskem listu omenjam? Zato, da pohujševanju v okom pridem, če bi namreč kdo prederznil se terditi, da se bo prihodnji cerkv. zbor znatnostim in napredvanju današnjega časa nasproti postavil. Sveta cerkev — in tako odgovorite, če vas kdo s tacimi kvantami nadlegovati pride — sv. cerkev, pravim, je vsikdar bila in bo naj večja prijateljica znatnostim, toda le resničnim, ne pa puhlim in zmedenim znatnostim; ona se veseli napredka v vseh posvetnih rečeh, toda le pravega, ne pa navideznega krivega napredka, ki le samo tají, česar ne ume; rajši razdira, kakor pa zida.

II.

Povedal sem vam, česar smete od prihodnjega cerkv. zbora pričakovati; naj še izrečem, česar da tudi jaz od vas, preljube ovčice moje, pričakujem? Prosim vas pred vsem, in to z besedami sv. apost. Pavla, kateri je pisal Filipčanom (2, 12.): „*Tako tedaj, preljubi moji, kakor ste vsikdar pokorni bili, ko sem pri vas bil, tako detajte tudi sedaj, ko me pri vas ne bo, toliko bolj za svoje zveličanje s strahom in trepetom*“ (to je: s prav posebno skerbjo). Spomnite se mene, svojega škofa, v molitvah, in molil bom tudi jaz za vas na grobu apostolov, da zvesti ostanete v veri Gospoda našega, Jezusa Kristusa.

Še ena reč mi posebno na sercu leži: ljuba mladina namreč. Njo vam, kristijanski starši, prav pri serčno priporočam, kakor sem jo tudi duhovnim gospodom v posebnem listu priporočil. — Posebno še pa vam, gospodje učitelji! mladino priporočam, kakor sem to storil v svojem past. listu od 27. jan. (prosinca). Sicer je vradna ali službena razmera med kat. cerkvijo, t. j. med njenimi služabniki in pastirji in pa med národno šolo v naj novejšem času se predrugačila; toda duhovska zveza, ki veže katoliško šolsko mladino in katoliške učitelje s sv. cerkvijo, se razderla ni. Navdaja me veselo upanje, da vas, katoliški gg. učitelji! ravno to nagibalo bo, iz lastnega prepričanja pripomagati k pravi kristijanski odreji izročene vam katoliške mladine, ker ste tudi sedaj, kakor poprej dokler ste še v službeni razmeri z dušnimi pastirji bili, katoliški kristjani in učeniki katoliških otrok ostali. Službene razmere se zamorejo preminjati, pa kristjansko-katoliške dolžnosti ne nehajo nikoli za človeka! — Dognana je pa reč, da iz otrok, ki se v duhu verske vnemarnosti izrejšajo, ni nikdar kaj prida bilo. Hočemo poštenih, zvestih, pravičnih, in toraj olikanih ljudi iz šol dobiti, se mora mladina po Jezusovem duhu izrejšati, ter je pred vsem na to gledati, da se otrok že tačas, ko v šolo hodi, prav po kristjansko delati in živeti nauči. Blagor učitelju, ki to umé!

Vam vsem, preljubi kristjani! slednjič s svetim apostolom Pavlom rečem: „*Če tudi po telesu pri vas nisem, sem vendar v duhu z vami, in bom vesel, če vas v lepem redu in stanovitne v Kristusovi veri vidim.*“ (Kološ. 2, 5.)

Iz Maribora Lavantinska škofija je povečana za faro Marije Snežnice ob meji Sekovske škofije. Še jih je na skrajnem pasu škofijnem na tisuče Slovencev, ki imajo pravico zahtevati, da se pridružijo škofiji, ki je vsaj po legi čisto slovenska.

24. dan listop. nastopijo škof pot k rimskemu (Vatikanskemu) zboru v družbi s preč. kerškim škofom. Za čas zborovanja so škof popolno svojo oblast izročili konzistorju, ki opravlja skupno vse, kakor sicer pooblašeni generalvikar. Bog le daj, da kar bo cerkv. zbor določil, naj bi se potem resno tudi izverševalo, česar je človeštvu dandanas silno potreba. V prvi versti je pač večja neodvisnost viših pastirjev in cerkve sploh od vlade. Bolj ko stojimo na katoliškem stališču, naj smo tudi manj v posvetnem preskerbljeni, bolj bo tudi Gospod blagodaroval naše delovanje.

Iz Karmina na Goriškem. Naš vis. čast. dekan gosp. Anton Mako so združeni z duhovščino cele dekanije karminske prevz. gospodu knezu nadškofu v dotičnem pismu vošili srečno pot v Rim in srečno zdravo vernitev od tam zopet nazaj v Gorico. Pridjala je duhovščina 90 gld. za občni zbor.

Nekaj šolskega. Razkolnija po naših ljudskih šolah utegne dalje terpeti, kakor bi si bil mogel kdo prej misliti. Nekaj deželni zbor prevred in mahoma sklenjen ni mogel dela svojega doveršiti, nekaj nove postave begajo duhovne in svetne učitelje. Po drugih krajih so deželni zbori in tudi cerkveni predstojniki določili o tem več ali manj. Tako na Solnograškem, Českem; tako je na pr. sekovski škof pisal, naj za zdaj duhovni v srenjskem in okrajnem šolskem svetovavstvu predsedništva ali namestništva nikar ne sprejemajo, ker jim to gledé na nekatere §§. šolskih postav nakloniti utegne mnogotere sitnosti z gosposkami in s podložnimi verniki, da pri njih v dušnem oskerbovanji tolikanj potrebnega zaupanja ne zgubijo. Želeti je, da bi duhovski in deželski učitelji ravnali v tisti vzajemnosti, ktera pomaga, da učenci rastejo kakor na starosti, tako tudi v modrosti in milosti pri Bogu in pri ljudéh. —

Kakor je razkolnija ali razdvojenje na ljudskih šolah, tako je tudi na srednjih. Nadzorništvo imata dva opravljati; — je toraj v teh šolah tudi dvalizem.

Ker sedanji čas že po nižih in srednjih šolah veje marsikterikrat veri in cerkvi neprijazna sapa, se ni tolikanj čuditi, ako piha tudi po viših učilnicah. To čutijo iskreni katoličani globoko, in nekterikrat so se že pogovarjali, kako bi se dalo napraviti prav katoliško vseučilišče. Ker so pa otroci tminci navadno v takih rečeh razumniši in pogumniši, to delo res le počasi napreduje celo na Nemškem. Brati je, da so vnovič oklicali v to že prej izvoljeni duhovski odborniki, naj se razun bogoslovnice vstanovi skoraj vsaj katoliška akademija v Fuldi. Na tej naj bi se zlasti podučevale vede modroslovne, naravoslovne, zgodovinske, potem jezikoslovne itd. Slovenske ali tudi bližnje slovanske p. v Zagrebu, nekaj v Gradcu itd. se še le snujejo in razvijajo; ko bi pač hotli zidati jih na skalo, ne pa na pesek!

Iz Poljan pri Loki. A. M. — Draga Danica! Redko slovesnost smo dočakali 14. t. m. v Poljanah. Praznovali smo obletni posvečevanski spomin farne cerkve sv. Martina, zraven tega smo imeli med seboj rojaka, vis. čast. gosp. Ignacija Mraka iz Marketa v severni Ameriki, ki so popotvaje v Rim k veseljnemu cerkvenemu zboru prišli obiskat svoj rojstni kraj, svojega očeta in druge domače in rojake. Prišli so milostljivi škof v saboto večer 13. t. m. in z njimi trije drugi ljubljanski častiti duhovni, vsi iz ondotne okrajine, prečast. o. Salvator, gvardijan, pa prav Poljanec. Že pri prvi službi Božji je nagovoril čast. g. L. Jeran, vrednik „Zg. Dan.“, Poljanec v lepem temelitem govoru in njim naznanil trikrat veseli dan: prvič, ker praznujejo obletno slovesnost sv. Martina; drugič, ker imajo med seboj apostoljskega škofa in svojega rojaka Ign. Mraka; tretjič, ker se je to veselje dogodilo o tako častitljivem času — v svetem letu, ktereга krona bode v Rimu veseljni

zbor. Da so Poljanci vedili bolj ceniti imenitnost tega dneva, jim je pridigar razložil nekoliko iz življenja preč. škofa. Omenil je, da malo stareji ljudje gotovo še pomnijo dečka, ki je tukaj z bukvicami pod pazdih čedno hodil v šolo; pomnijo ga, ko se je dalje v Ljubljani šolal, bil duhoven, bil misijonar: nobeden domačinov pa ga do zdaj še ni vidil škofa, s kakoršno častjo je prišel sinoč v svojo domačijo in v hišo svojega lastnega očeta, ktere ga je našel v življenji 85letnega — še terdnega starčka. Rojeni so bili mil. škof l. 1810; veliki Šmaren 1837 so imeli v Poljanah novo mašo; l. 1845 so šli v misijon v Ameriko, kjer so že 24 lét, in to leto so jih ameriški škofje izvolili, sv. Oče Pij IX poterdili, ter so bili v Cincinatu škof posvečeni, kakor je znano. Ko so pa prišli mil. škof v svojo domačijo, jih čaka še trudna pot in imenitna naloga, da namreč pojdejo k vel. cerkvenemu zboru v Rim. Tam se bodo s papežem in drugimi škofi posvetovali, kako bi se dalo sedanjemu pogreznjenemu svetu na noge pomagati, spačeno življenje zboljšati, sovraštvo do sv. vere in cerkve odpravljati, zmote zatirati itd. Vernikom pa bode ta čas škofovskega dela se vdeleževati z molitvijo, s pridobivanjem odpustkov za sv. leto itd. Ker je med dobrimi deli za sv. leto zlasti tudi milošnja, naj pomagajo kaj svojemu rojaku mil. škofu za popotvanje v Rim in pa v njihovih misijonskih potrebah, ker njihov škofija nima prav nič stanovitnih prihodkov, navezani so le na milošnjo in darove iz Evrope. Molili bodo za dobrotnike na grobu ss. aposteljnove Petra in Pavla v Rimu, pa tudi spreobrnjenim divjakom jih bodo v molitev priporočali. (To smo nekoliko posneli, ker velja tudi drugim rojakom, zlasti po Kranjskem.)

Ob desetih je bila pontifikalna sv. maša in pridiga, ktero so imeli sami prečastiti škof. Bilo je toliko ljudstva od blizo in daleč, da jih cerkev kakor je velika, z vsimi svojimi oratoriji in mostovži vsih ni mogla sprejeti. Nagovorili so vis. čast. g. Ignacij ljudstvo in ga opomnili sv. Martina, farnega patrona, in naznanili njegove lepe svete čednosti, ktere naj farani pridno posnemajo, ako hočejo, da bo sv. Martin njihov zvesti priprošnik pri Bogu. —

Ker so častitljivi g. Ignacij iz tako nam daljne dežele prišli nas obiskat, pričakoval je vsak, da bodo kaj novega o nji in njenih verskih zadevah povedali, in kakor nalašč, zgodilo se je. Povedali so ljudstvu, da je Amerika eden izmed 5 delov zemlje, da je 4krat večji od Evrope, kjer mi stanujemo, in je tako daleč od nas proti zapadu, da imajo v Marketu, ker oni prebivajo, 7 ur pozneje solnce kakor pri nas. Opomnili so, kako je tudi tam po besedah Kristusovih med pšenico ljulika natrošena, kako so tam katoličani s krivoverci pomešani, in da je za katoličana velika nevarnost premotenemu biti od krivovercev, ako ni stanoviten, ker oni obetajo denar in druge posvetne radovanja zato, ker so sami popolnoma posvetnosti vdani in na večnost ne mislijo, nekteri še celo nanjo ne verujejo. So pa spet tako zvesti katoličani tam, da je veselje. Pa kaj pomaga, žetev je obilna ali delavcev manjka, cerkvá manjka, duhovnov manjka. (To bo pač lahko vsak verjel, če pomisli, da je tolika škofija vis. čast. Ignacija, kakor vsa štajerska, koroška, kranjska dežela s Primorjem vred in za vse to le 14 duhovnov). Koliko tisočev jih je, ki zdihujejo po duhovnu, pa ga ni; kako milo bolniki zdihujejo in željno pričakujejo duhovina s sv. popotnico, in velikokrat ga ni.

Povedali so dalje apostoljski mož, kake gošave so še v njihovih deželi, ker ni nobene steze, še manj kaka cesta. Kakor je bilo tudi pred več sto leti tukaj v vaših krajih; tudi tukaj, kjer so zdaj rodovitne njive, gladke senožeti, je bilo nekdanj vse germovje in pusto, brez

potov, — celi dan bi bilo morebiti potreba, da bi bil prišel iz Loke do Poljan. Vaši homci, ker se zdaj cerkvice v jutrajšnjem solnčnem lesketanju pozdravljajo, so bili zarašeni z velikanskimi gostimi gojzdi; ni bilo ne cerkvá ne duhovnov; in glejte, zdaj imate tolikanj lepih cerkvá, imate duhovne. Opomnili so Poljance, naj bodo Bogu hvaležni za vse to, in kadar pridejo v svojo lepo prijazno cerkev naj serčno prosijo Boga, da bi na prošnjo sv. Martina blagovolil daljnim deželam, ki so brez učenikov, poslati duhovnih pastirjev itd. Vsakemu se je kaj posebnega zdelo, da mil. škof po toliko letih, ko na tujem niso slišali domačega glasa, so tako jasno, lahko in čisto slovensko govorili. Kako nevkretno pa govore in kako se bojé pisati v maternem jeziku mnogi rojaki, ki so zmiraj v deželi, ali tujci, ki že dolge dolge leta tukaj bivajo. Mil. škof so se v teh 24 letih naučili francoskega, angleškega, indijanskega jezika, — in kaj in koliko so med tem delali! —

Med mašo bilo je tudi darovanje za ameriški misijon, in vidilo se je, da Poljanci, kakor sploh Slovenci, niso zadnji, kadar je treba kaj Bogu na čast in bližnjemu na korist storiti ali darovati. Bilo je pri opravih darovanje za mil. škofa Mraka in terpelo je ob 10 blizo cele ure dolgo. Bog plačaj darovavcem! Vsa slovesnost je terpela do $\frac{3}{4}$ na eno, potem so preč. domači g. fajmošter počastili pričujoče s čednim kosilom, pri katerem je napival g. prof. M. Pernel prav bistroumno milostljivemu škofu Ignaciju, sv. Očetu Piju IX in več drugim spoštovanim osebam. Pri kosilu je bil tudi oče mil. škofa.

Ljudje so bili močno razveseljeni in sploh je bila govornica med ljudstvom: Kaj tacega še nismo v Poljanah doživeli! Marsikteremu so solze oči zalivale, akoravno Poljanec ni kmali na jok pripravljen.

Iz Tersta, 8. listopada 1869. (Konec.) — Kaj se nebi n. pr. zgodilo, da gre katoliški duhoven na protestantsko ali pa judovsko pokopališče in tam navdušeno o katoliški veri govori i druge verstva psuje: to bi vika i krika konca ne bilo. Pa, da je pretekli petek (5. listopada) znani širokoustnež Marckwort nespodobno govoril na katoliškem pokopališču pri pogrebu brezbožnega mladenča P. M... tiča, kateri je terdovratno se branil katoliškega duhovna i pri mnogem spremstvu brez duhovna i brez križa na katoliškem pokopališču zakopan bil — v teku enega leta že četerti „libero pensatore“ — to zabraniti se v katoliškem Terstu nijeden ni ganil. Pač so naš premilost. vladika, — misliti si je, kako grozno jih to žali — o tej stvari ministerstvu pisali, pa odgovora, kakor za druge tudi nujne zadeve niso dobili, kolikor nam je znano.

Že mesec dan so otroci tukajšne šole na novi Reni brez keršanskega nauka, ker nimajo veroučitelja; i to zato ne, ker v pravdi zastran tega mesta se še od ministerstva odgovor pričakuje. Lanskega leta so odpravili šolarsko mašo, in sedaj učenci ljudskih šol le s početka in o končanju šolskega leta k maši pridejo. Pa kak razloček med prejšnjimi leti, ko je soglasno lepo petje pobožnost v mladih sercih zbuvalo, i sedaj, ko samo še učenci iz vikših razredov malo pevati znajo, kar so si od prejšnjih lét zapomnili, drugi pa „spodobno pobožnost“ s svojim vedenjem premalo kažejo. Perva dva razreda imata le po eno uro na teden keršanski nauk, pa kaj se hočejo otročiči v eni uri na teden navaditi, vzlasti kadar je treba pol ure jih miriti, da postanejo tihi in da pazijo. Premalo je onim gospodom mar, da š. pervi šolske postave pravi: „ljudska šola ima nalogo, da otroke nravno-pobožno („sittlich-religiös“) odgoji. V tukajšni tergovsko-mornarski šoli je celo komisija, ki je bila pri izpraševanju učencev očitno izrekla, da „keršanski nauk na omenjeni šoli, kakor primerljivo vseuč-

lišču, je brezkoristen, nepotreben in druge učne predmete ovirajoč“ (susperfluo, inutile e d' inciampo alle altre materie“); ker se je pa škofijski komisar temu predlogu „liberalcev“ krepko ustavljal, je vendar obveljalo, da tudi za naprej se ima v tergovski šoli veronauk učiti.*)

Po §. 5 šolske postave so kerš. nauk i druge duhovne vaje določeni dotične oblastniji (škofa) pripuščeni, ali s pogojem, da se pred naznani šolski okrajni oblastniji, in ako ta odobrava predlog, ga verhnemu učitelju za overšenje objavi, — ako ni protiven šolskemu redu (Schulordnung). V Terstu ima vse šolsko nadzorništvo v rokah magistrat, pri katerem sedaj ni nobenega duhovnika, pač pa takih, ki so zagiženi protivnik! duhovništva. Bodo li dovolili, da učenci smejo opravljati vse javne dolžnosti sv. vere? Nedavno mi je tožil neki katehet, da je hotel otroke k spovedi peljati, pa vodja ni tega dovolil, češ, da od magistrata nima dovoljenja. Torej zanaprej bode mestni magistrat dovolil, da otroci smejo iti k spovedi ali ne, ako se to mu ne bode zdelo proti šolskemu redu! Že lansko leto so prihajali šolarji in šolarice samo pod nadzorništvom katehetovim v cerkev k spovedi, a učiteljem in učiteljicam je bilo odsvetovano, da naj jih ne spremljajo, i milost. škofu se na vprašanje zastran tega spremljevanja otrok v cerkev še danes ni odgovorilo. Daleč smo prišli v zmešnjavi. Bog razsvitli naše poglavarje — to je pravih katoličanov serčna molitev, i svesti smo si, da od najvikšega Poglavarja ne bode zaveržena. —

Iz Houghton-a, Michigan, Amerika, 26. kim. Kvaterni teden je bil posvečen in danes je prav slovesno novo mašo pel č. g. Janez Stariha, gojenec slavne Salezijaniša, in sicer pri svojem rojaku in nekdanjem sošolcu na novomeški gimnazii na Kranjskem, kateri je bil pri slovesnosti za dijakona, in je ob enem pridigal v angleškem jeziku o častitljivosti in teži duhovnovi. Za subdijakona je bil čast. gosp. Gerst, kateri je pred opravilom v nemškem in francoskem jeziku spodbudne besede govoril vernikom.

Vse se je godilo v naj lepšem redu; tudi petje je dosti pripomoglo k vesoljni zadovoljnosti. Častitemu novoposvečencu kličemo vošilo: Ad multos annos! (Mnogaja leta!) v novem njegovem poklicu v Negaunee-i pri gosp. Bourion-u, kateremu bo duhovni pomočnik.

Po opravljeni novi maši je čast. gosp. fajm. Janez Vertin neko ameriansko gospo sprejel v naročje edino zveličavne cerkve. Tako piše eden amerianskih listov.

Razgled po svetu.

Bukovinski deželni zbor je prepričanje razodel, da se je treba poprej z narodnostimi porazumiti, ktere se decemberski vstavi kujajo, in sicer po deželnih zborih, prejden se mnoge druge prašanja rešujejo, n. pr. zastran neposrednjih volitev. Baron Petrino je bil stavil ta predlog, in njegovo sprejetje je nov udarec na decembersko vlado in vstavo. („Kt. Bl.“)

Laški deržavni zbor je sklican na 18. t. m. Katoliška nezmerna večina v novo-italijanskem zboru že več lét ni zastopana, vladajo zdaj „italijanissimi“, toda italijanissimi po nekoliko stareji šegi, s kterimi pa ljuti karbonarji niso več zadovoljni, ker jim pri vsi „dobri“ volji še niso mogli Rima v lačne usta bersniti. Vlada je v zadregi, rada bi blezo, da naj ji katoličani pomagajo, zato so vladni listi prosili in moledvali ter hribe in doline obetali, naj bi vender tudi „klerikalci“ hodili

volit. Katoličani imajo namreč načelo: „Ne voliti in ne voljen biti,“ dokler ni upanja, da bi kaj opravili ter večino dobili. — Tako delajo zanikarne gospodarstva, kakor ta laška vlada. Zdaj, ko so deržavno in cerkveno posestvo zapravili, potem ko ni več, da bi zadegali in prodali, ko so davki na naj viši stopnji in ko vse navdol gre, — zdaj spet pri teptani Cerkvi pomoči išejo. Ni dvoma, da bode Cerkev na Laškem sprejela svojega „zguljenega sina,“ pa še le potem, ko bode jenjal „otrobi jesti“ in se bode vernil poboljšán v naročje svoje matere. Osodo Italijanov, kterim se tako zgodaj utepa, naj bi si zapomnile tudi druge vlade.

Iz Rima se piše, da kardinal Reisah nekoliko okreváva, da si je ravno malo upanja; tega moža bi pač močno potrebovali pri občnem zboru. — Na smertni postelji je tudi 84letni slikar Friderik Overbek iz Libeka, ki je 5. t. m. prejel sv. zakramente. Bil je prej nekatoličan; pa je tudi umetnik, ki jako sloví in slovel bode. — Da prava umetnija človeku koristi, kaže tudi to, da je mladi in bistri podobar Hermes iz Stuttgarta v Rimu prestopil v katoliško cerkev.

Na Dalmatinskem še zmiraj bratovska kri teče. Bog daj že skorej poedinjenje in mir!

Iz Ljubljane. Iz katoliške družbe. Véliki shod katoliške družbe je 24. dan tega mesca in se začne ob petih popoldne. V ta namen bo po odborovem sklepu zjutraj ob sedmih v nunski cerkvi sv. maša — s petjem spremljana, k kateri odbor vse družnike priljudno vabi.

V Ljubljani 16. listop. 1869.

Za odbor: Gr. Vil. Wurmbbrand.

Kmetijska družba ima prihodnjo sredo zbor, v kateri se bode tudi nov predsednik volil.

V Gorici so prevzvišeni knez vikši škof Andrej 14. blagoslovili malo semenišče. (Popis prihodnjíč.)

V Slov. Bistrici, 15. nov. Č. gosp. M. Hermanu, štajarskem deželnemu poslancu, hrabremu branitelju katol. cerkve svetih pravic, poslalo je tudi zaupnico kat. društvo na Cegelnicah in uno v Novi vesi pri slov. Bistrici.

Na cerkveni zbor v Rim, kakor se sliši, se podajo skupaj pp. nn. gg.: Vikši škof Goriški, škofje Teržaški, Poreški in bojda Markeški (mlgosp. Mrak) iz Amerike perve dni grudna; kdaj ravno odidejo Ljubljanski, še ni povedano. Prevzv. knez nadškof Goriški vzamejo seboj svojega tajnika č. gosp. Jan. Globočnika.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. V dober namen za srečni izid vsih vošil sv. Očeta 50 kr. nekaj oséb. — Za potrebo cerkvenega zbora J. J. 100 starih dvajsetic.

Za mil. škofa Mraka. Duhoven 5 gold. — Iz Trebnija 14 gl. — Iz Kamnika so poslali razni dobrotniki po č. gosp. Ant. Brodniku 74 gl. 11 kr. — Čast. gosp. predsednik, grajšak in vel. posest. Fid. Terpenec 10 gld., za 2 Baragovi podobi 10 gld., in pa svojemu poslu za podobo škofa Baraga 2 gl., skupaj 22 gl. — G. fajm. Jern. Bizjak 3 gl. — Več oséb 50 kr. — Juri Fertin, njihov nekdanji součenec, zdaj kmet na Brezovici, 1 gl. — G. fajm. Mat. Tavčar 2 gld. — G. J. J. 10 starih dvajsetic. —

Za Marijno podobo pri sv. Jakopu. G. J. — a 1 gld.

Za afrik. mis. Iz Kolorovta 7 gl. 30 kr. farmani, ki se želé vdeležiti apostoljskega dela po zamurskih puščinah in prosijo Bogá, da bi neutrudljivi misijonarji zamogli veliko zguljenih ovčic pripeljati v ovčnjak Kristusov.

*) Povsod se razodeva neko posebno gnanje za nemarnost do sv. vere in za odpad od Boga; gorjé mu, kdor se tega gnanja in pehanja vdeležuje, gorjé začetnikom pohujšanja! Vr.